

NAJNOVIJI MUZEOLOŠKI PODUH VAT FRANCUSKE PRESTONICE

Jelena Gavrilović

Galerie Beabourg, Paris

Ovih dana se ubrzano radi na dovršavanju projekta Muzeja druge polovine devetnaestog veka kako je zvaničan naziv ovog muzeološkog poduhvata, jer se početak radova planira za proleće. Reč je o uređenju stare železničke stanice Orse /Gare d' Orsay/ u jedan suvremeni, muzeološki funkcionalan prostor koji bi, pre svega, primio umetničke kolekcije Luvra iz tog perioda. Ceo poduhvat je izrastao iz potrebe za jednim odgovarajućim izložbenim prostorom na kojem će se moći dostojno predstaviti umetnost druge polovine devetnaestog veka.

Dovoljno je setiti se da je jedna od najvažnijih kolekcija savremene umetnosti Luvra, kolekcija impresionizma, izložena u Jeu de Pommes, objektu namenjenom privremenim izložbama. Kolekcija postimpresionizma je takodje "trenutno" smeštena u Palais de Tokyo, dok su realizam, simbolizam i ostali pravci koji dopunjuju panoramu umetnosti s kraja prošlog veka, delom u stalnoj postavci Luvra, a delom u depou potpuno nepristupačni širokoj publici.

Plan i program novog muzeja daleko su ambiciozniji od stvaranja jednog hronološki koherentnog umetničkog muzeja druge polovine 19 veka. Već dosta nam govori i izbor stare železničke stanice, kulturno-istorijskog spomenika iz onog vremena. Naime, želja je da to bude - kako se u savremenoj muzeologiji naziva - jedna vrsta totalnog mu-

zeja t.j. muzeja civilizacije, koja je svojim dostignućima u umetnosti, nauci i tehnici postavila osnove ovoj današnjoj.

Umetnička dela naći će se u društvu tadašnjih otkrića na polju nauke i tehnike. Povratni uticaj je postojao i postoji - tvrde idejni tvorci ovog projekta - dovoljno je setiti se otkrića fotografije koje je imalo veliko značenje za umetnost.

Dakle, ne ni umetnički, ni naučno-tehnološki muzej, kako je to uobičajeno, već jedna kompleksna muzeološka institucija, koja obuhvata sve ono što pojam jedne suvremene civilizacije predstavlja.

Arhitektonski projekat rekonstrukcije radjen je na principu očuvanja originalnog projekta. Stanica je nastala 1897. po nacrtima arhitekta Lalouxa. Zajedno sa mnogo poznatijim Grand Palaisom /sa kojim ima još jednu zajedničku odliku - oba zdanja su nastala da što bolje prime posetioce velike Svetske izložbe 1900./, najavljuje novu eru u gradjevinarstvu. Upotreba gvozdene konstrukcije otvara neslućene mogućnosti u arhitekturi od kojih je svakako najvažnija premošćavanje velikih prostora. I ne samo to. Celokupan ogromni prostor bivše stanice zasvodjen je tako da omogućava savršeno zenitalno osvetljenje, što je od neobične važnosti za budući muzej.

Princip kojim su se vodili mladi arhitekti, članovi grupe ACT /Bardon, Colboc i Philippon/, tvorci plana rekonstrukcije, bio je sačuvati formu dodajući joj samo funkcionalnost, tako da će za potrebe svoje nove funkcije površina stanice biti uvećana nišama i spratnim pregradama, što istovremeno predstavlja i jedine izmene. Dokaz poštovanja originalnog projekta je i činjenica da se više neće ulazi-

ti sa kejova Sene, kao što je to bilo dosad, već s bočne strane, kako je prvobitno i predviđeno.

Interesantno je, da je samo pre dvadesetak godina celo ovo reprezentativno zdanje bilo osuđeno na rušenje da bi ustupilo mesto jednom od hiljadu anonimnih super modernih hotela, spasao ga je Jean Louis Barrault, koji je onde osnovao svoj čuveni teatar.

Sam moto arhitekata, jedna Adornova misao "umetnost je zadobila svoju samostalnost prošavši kroz podražavanje, zahvaljujući njemu postala je slobodna", otkriva osnovnu idejnu orijentaciju ovog poduhvata, to jest jedan sociološki, tačnije marksistički pristup umetnosti. Umetnost nije autonomna duhovna tvorevina sa svojom evolucijom, već društvena tvorevina koja je zajedno sa ostalim oblicima nadgradnje neraskidiva od opšteg društvenog toka. Činjenica je, da je takav pogled na umetnost u Francuskoj zahvaljujući mnogobrojnim naučnim radovima, odavno stekao velik broj pristalica.

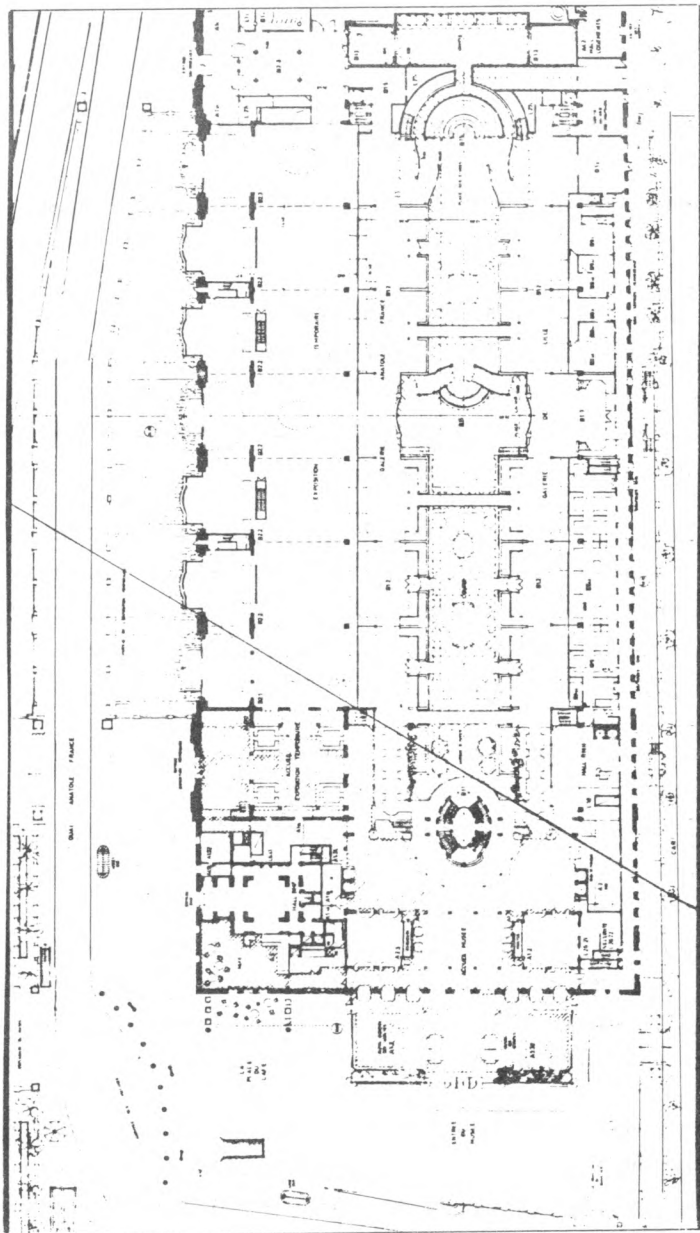
Rad ove jedinstvene muzeološke institucije čije je otvaranje predviđeno za 1983, zamišljen je tako da kroz stalnu postavku i privremene izložbe, a pomoću najsvremenijih tehničkih dostignuća /filmskih projekcija, video programa/ pruži potpunu informaciju. Komunikacija sa publikom planira se još sa organizovanjem susreta, razgovora, debatnih stolova - dragocena praksa koja čini osnov celokupne francuske kulturne politike /setimo se samo još žive prakse "action culturelle"/.

Možda bi bilo zanimljivo da se na kraju kaže šta će značiti otvaranje jednog ovakvog muzeja, jer slično koncipiranih izložbi je bilo, i manje više poznate su reakcije koje se zaustavljaju na nekim nostalgičnim referencama.

Stvaranje jednog ovakvog muzeja u sadašnjem kulturno-istorijskom trenutku naročito je interesantno zbog povratnog uticaja koji će sigurno imati na aktuelnost.

Jer pružanje jedne kompleksne istorijske informacije o dobu koje je predstavljalo prekretnicu u istoriji čovečanstva, ne samo da će nam pomoći da bolje shvatimo drugu polovinu devetnaestog veka, već i mnoge fenomene danas prisutne. Kad se misli o umetnosti tog doba, uvek se misli da je to bio jedan manje više pravolinijski tok, impresionizam, pa postimpresionizam. Međutim, paralelno je postojalo više pravaca, koji su tražili, sumnjali, nepriznati pored zvanične akademske umetnosti. Toga se više nego ikad, moramo sada sećati, kad od umetnosti tražimo jednostavnu primenu nekih gotovih obrazaca zabranjujući joj pravo na sumnju, neodlučnost, greške.

Pokazujući nam da su traganje, lutanje i paralelno egzistiranje više oblika kako u umetnosti tako i u drugim oblastima društvenog stvaranja, jedna istorijska nužnost, ovako koncipirana muzejska ustanova naučiti će nas da drugim očima vidimo i aktuelna događanja.



projet qui veut être un commentaire sur l'architecture de Laloux.